

GÖTEBORGARE KONTAKTAR POLITIKER

PATRIK ÖHBERG OCH ELIN NAURIN

Sammanfattning

I dagens uppkopplade samhälle är medborgarna bara några knapptryck från sina politiker. Men bara för att det är enkelt att ta direktkontakt med en politiker innebär det inte att alla medborgare gör det. I det här kapitlet studerar vi i vilken utsträckning göteborgarna tar kontakt med sina folkvalda representanter och huruvida kontakter ökar under ett valår. Resultaten visar att göteborgarna kontaktar politiker något oftare under ett valår och att resursstarka göteborgare inte är mer kontaktsökande än andra.

Att ta kontakt med politiker är med dagens teknik inte särskilt krävande. Den som vill meddela sig med en politiker kan göra det från soffhörnet hemma, med hjälp av den smarta telefonens sociala medier-appar. Man behöver inte längre frimärke, god handstil eller postlåda. Inte heller behöver man vara särskilt modig eller van att uttrycka sig bland folk. Enkelheten till trots är det inte slumpmässigt vem som tar kontakt med en politiker. Det är oftast resursstarka människor, med stort politiskt intresse, som söker upp beslutsfattare. Därmed riskerar de som har mindre resurser och svalt politiskt intresse att inte bli lyssnade på i samma utsträckning (Verba, Schlozman & Brady, 1995). Kontakten mellan väljare och valda blir således villkorad mellan valen. Eller som det brukar heta, det är endast på valdagen som alla röster väger lika mycket.

Enligt politikerna själva är direktkontakter med folkvalda ett förhållandevis effektivt sätt för medborgarna att påverka politikens innehåll. I de svenska riksdagsundersökningarna, som genomförs vart fjärde år vid Göteborgs universitet, får riksdagsledamöter ta ställning till olika möjligheter som medborgare har att påverka det politiska systemet. Att ”kontakta en politiker” bedöms inte vara lika effektivt som att vara med medlem i ett parti eller att rösta, men det ses som mer framgångsrikt än att protestera, demonstrera eller att bojkotta. På en tiogradig skala bedömer politikerna att direktkontakter med politiker ligger runt värdet sju, vilket kan jämföras med värdet 8 för att rösta och värdet 4 för att demonstrera (Öhberg & Naurin, 2018; Naurin & Öhberg, 2013).

Kontakten mellan väljare och valda sker förstås inte bara på initiativ från väljarna. Politikerna söker sig själva ut i samhället för att tala med medborgarna. I det svenska systemet låter representanterna dock ofta partierna på central nivå sköta mycket av kommunikationen genom reklamkampanjer och partiledarnas olika utspel. Den sidan av kommunikationen som sker på initiativ av politiker och partier centralt

har fått mer uppmärksamhet i forskningen jämfört med direktkontaktarna från politikernas sida. Valår präglas förstås ofta av att politiker lägger i en extraväxel för att komma i kontakt med väljarna och under de senare valkampanjerna har åtminstone riksdagspolitiker ägnat mycket tid åt att knacka dörr. Riksdagsundersökningarna visar att vid valet 1985 var det knappt några riksdagsledamöter (6 procent) som på allvar gick runt och knackade på hos potentiella väljare. Under valrörelsen 2018 fanns ett klart större engagemang. Då sökte närmare 40 procent av ledamöterna upp väljarna i hemmet. När svenska väljare tillfrågades om de blivit uppringda eller fått besök av partiföreträdare under valrörelsen 2018, svarade 10 procent att så var fallet. År 1985 var det fyra procent som svarade jakande på samma fråga (Oscarsson & Strömbäck, 2019). De svenska partiernas ökade engagemang för dörrknackningar är säkerligen inspirerad av de amerikanska valrörelserna, där politiker sedan länge genomför dörrknackningskampanjer. De statsvetare som följde med och studerade konsekvenserna drog slutsatsen att det var ett effektivt sätt att mobilisera väljarna (Jacobson, 2015). Senare års forskning har dock ifrågasatt slutsatsen att politiker kan övertala väljarna att rösta på dem (se Kalla & Broockman, 2018). Väljarna byter inte uppfattningar så enkelt att det räcker med ett samtal i dörröppningen.

I det här kapitlet studerar vi göteborgares kontakter med politikerna. Vi ställer tre frågor i centrum: 1) Kontaktar göteborgarna sina politiker ungefär lika ofta som svensken i gemen? 2) Varierar benägenheten att kontakta politiker med valår så att viljan att ta kontakt med politiker ökar inför val? 3) Vilka göteborgare är det som kontaktar politiker?

Namninsamlingar, om göteborgarna får välja

I SOM-undersökningen har göteborgarna fem gånger – 2016, 2017, 2018, 2019 och 2020 – fått svara på frågan: *Det finns olika sätt att agera i samhällliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker?* Under åren har nio olika aktiviteter presenterats, däribland ”kontaktat en politiker”. Svartalternativen är ”Ja, under de senaste 12 månaderna”, ”Ja, för en längre tid sedan” samt ”Nej”.

I tabell 1 har vi sorterat in de politiska aktiviteterna efter hur stor andelen är som har ägnat sig åt en specifik aktivitet under de senaste 12 månaderna. Av resultaten framgår att den vanligaste aktiviteten är att någon gång skrivit under en namninsamling. I genomsnitt svarar 61 procent att de har gjort det. 28 procent skriver att de gjort det någon gång under de senaste 12 månaderna. Att skriva och kommentera i sociala medier är också förhållandevis vanligt, även om 65 procent av göteborgarna säger att de *inte* har gjort det någon gång. Ungefär en fjärdedel av göteborgarna – 24 procent – uppger att de skrivit och kommenterat politiska och samhällliga frågor i sociala medier under det senaste året. 12 procent säger att de har deltagit i en demonstration och 19 procent har demonstrerat för en längre tid sedan. Det är också förhållandevis vanligt att kontakta tjänstemän; 14 procent har gjort det under de senaste 12 månaderna och 18 procent har gjort det

någon gång. Tjänstemannakontakter är därmed klart vanligare än kontakter med politiker. Det är hälften så stor andel, 7 procent, som säger att de har kontaktat en politiker någon gång under de senaste 12 månaderna och 13 procent som säger att de har gjort det någon gång. Att kontakta politiker är således inte en av de mer vanliga metoderna som göteborgarna använder sig av för att påverka politiken. Andra mindre vanliga aktiviteter är att delta i möten om kommunens verksamhet (6 procent har gjort det under de senaste 12 månaderna och 14 procent har gjort det någon gång), skriva en insändare till en tidning (3 respektive 10 procent) och arbetat i en aktionsgrupp (2 respektive 7 procent). De aktiviteter som kräver störst ansträngning är också de som är minst vanligt förekommande.

Tabell 1 Andel göteborgare som uppger att de deltagit i politiska aktiviteter, 2016–2020 (procent)

Aktivitet	Ja, under de senaste 12 månaderna	Ja, för en längre tid sedan	Nej	Summa procent	Antal svarande
Skrivit under en namninsamling	28	33	39	100	14 610
Skrivit eller kommenterat i sociala medier	24	11	65	100	14 533
Diskuterat politik i forum på internet	14	9	77	100	14 525
Kontaktat en tjänsteman	14	18	68	100	14 515
Deltagit i en demonstration	12	19	69	100	14 562
Kontaktat en politiker	7	13	80	100	14 536
Deltagit i möte om kommunens verksamhet	6	14	80	100	14 529
Skrivit en insändare till en tidning	3	10	87	100	14 539
Arbetat i aktionsgrupp	2	7	91	100	14 513

Kommentar: Frågan lyder: 'Det finns olika sätt att agera i samhällseliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker?' Svartalternativen är 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

Vår första fråga – huruvida göteborgarna kontaktar sina politiker oftare än svensken i gemen – får svaret nej. På riksnivå är det runt 9 procent som det senaste året har kontaktat en politiker, enligt den nationella SOM-undersökningen från 2020. Ur ett nationellt perspektiv verkar göteborgarna vara som folk är mest.

Göteborgare söker kontakt under valår

Vår andra fråga är huruvida benägenheten att kontakta politiker varierar med valår, det vill säga om viljan att ta kontakt med politiker ökar inför val. Om så är fallet kan det tyda på att den representativa demokratin i Göteborg följer rimliga

demokratiska cykler där kontakten mellan politiker och väljare vitaliseras under valkampanjer (Andersen, Tilley & Heath, 2005; Strömbäck & Johansson, 2007).

Figur 1 nedan hjälper oss att redovisa skillnaden över tid under de fem år som frågan ställts. Vi visar också samma analys för benägenheten att kontakta en tjänsteman, med tanken att kontakterna med tjänstemän rimligen borde vara mindre valårskänsliga än kontakterna med politiker. Vi konstaterar igen att göteborgare oftare tar kontakt med en tjänsteman än med en politiker. Orsaken till att kontakter med tjänstemännen är mer frekventa kan ha att göra med hur den svenska välfärdsmodellen är strukturerad. Det är främst tjänstemän som ansvarar för organiseringen av välfärdsstatens tjänster. I exempelvis det amerikanska systemet är det mer vanligt att medborgare hör av sig till politiker för att få hjälp med att överklaga ett ärende, lösa problem på en arbetsplats etcetera. Politiker har därför lokala kontor dit medborgare kan vända sig för att få hjälp med vardagsnära problem (Crisp & Simoneau, 2018).

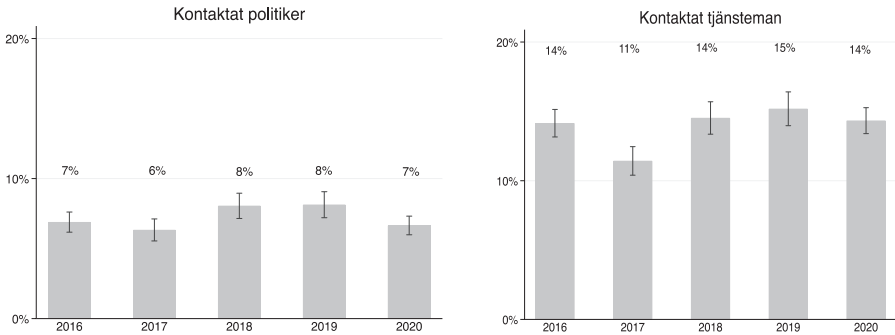
Figur 1 visar att det är små skillnader mellan de år som de göteborgska SOM-undersökningarna har ställt frågan om kontakter med politiker. Siffrorna för dem som säger sig ha kontaktat en politiker under de senaste 12 månaderna var år 2016 7 procent och år 2017 6 procent. Under 2018 och 2019 var den något högre, 8 procent. 2020 minskade den till 7 procent. Under valåret 2018 ökade göteborgarnas benägenhet att ta kontakt med politiker alltså något i jämförelse med föregående år. Men det är inte någon skillnad mellan 2018 och 2019. En anledning till att det inte skiljer sig mellan 2018 och 2019 kan vara att när göteborgarna fick frågan 2019 och skulle tänka tillbaka på sina kontakter under det senaste året är det möjligt att de tänkte på vad de gjorde valåret 2018. Även om skillnaderna är små är de signifikanta, men vi kan inte säga att kontakten med politikerna tydligt intensifieras under ett valår.

Jämförelsen med tjänstemän indikerar att det var fler som kontaktade tjänstemän 2018 än 2017 även för tjänstemän. 2016 kontaktade 14 procent en tjänsteman. Samma siffra var 11 procent 2017, 14 procent 2018, 15 procent 2019 och 14 procent 2020. När vi jämför med hur det ser ut för de andra typerna av aktiviteter (inte med i figuren) syns liknade mönster som med politikerna. Kommentarer i sociala medier, deltagande i aktionsgrupper och i möten om kommunens verksamhet går upp något kring 2018. Överlag visar 2018 års SOM-undersökning i Göteborg mer politiskt deltagande jämfört med de andra åren då frågan ställts.

Utifrån det material vi har tillgång till kan vi inte veta vad göteborgarna säger till politikerna när de söker kontakt. Men vi ska göra ett litet försök att åtminstone få en viss indikation. Det brukar heta att "hälsan tiger still", vi tar det som utgångspunkt och frågar oss om de som tycker att Göteborg är en välfungerande stad avstår från att kontakta politiker i större utsträckning än de som tycker att Göteborg fungerar mindre bra. SOM-undersökningen i Göteborg har låtit göteborgarna svara på frågan: *Allmänt sett, tycker du att utvecklingen i Göteborg går åt rätt eller åt fel håll?, med svarsalternativen "Åt rätt håll", "Åt fel håll" samt "Ingen*

uppfattning”. Vi använder den frågan för att se om uppfattningen gällande stadens utveckling har något att göra med kontakterna med politikerna.

Figur 1 Andel av göteborgare som under de senaste 12 månaderna kontaktat en politiker respektive en tjänsteman (procent, konfidensintervall)

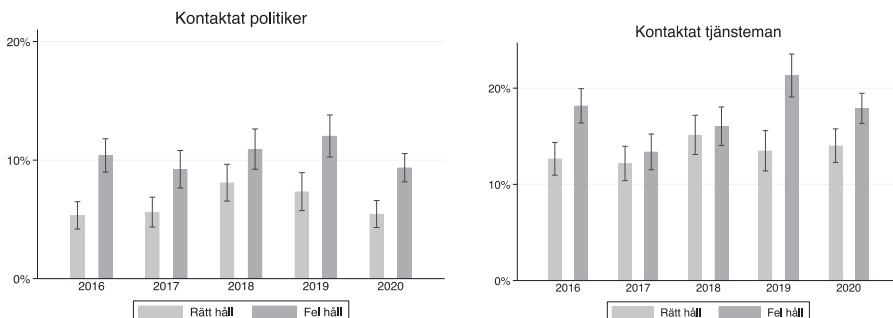
Kommentar: Frågan lyder 'Det finns olika sätt att agera i samhällliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker' - 'Kontaktat en politiker', 'Kontaktat en tjänsteman'. Svarsalternativen är 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. I figuren redovisas andelen som svarat jakande på det första alternativet.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg, 2016–2020.

Till att börja med kan vi konstatera att det i genomsnitt för de fem undersökningarna är fler som anser att utvecklingen i Göteborg går åt fel håll (39 procent) än vad det är som tycker att det går åt rätt håll (32 procent). Det finns också en betydande andel som inte har någon uppfattning (29 procent). Fördelningen mellan åren är påtagligt stabil.

Figur 2 påminner om figur 1. Men vi kompletterar bilden med att göra en uppdelning mellan svarspersonerna beroende på om de anser att utvecklingen går åt rätt respektive fel håll samt med deras benägenhet att kontakta en politiker respektive en tjänsteman. I figuren ingår inte de som inte har någon uppfattning om åt vilket håll utvecklingen tagit. Vi ser att i genomsnitt är det större andel missnöjda som kontaktar politiker. 10 procent av de missnöjda respektive sex procent av de nöjda tar kontakt. Motsvarande siffror för tjänstemännen är 17 och 13 procent. Hälsan tiger alltså still på så vis att de som är nöjda hör av sig i lägre utsträckning. Figur 2 visar även att de missnöjdas politikerkontakter inte är signifikant skilda valåret 2018. Tendensen är snarare att de som är nöjda hör av sig i större utsträckning i samband med valet.

Figur 2 Andelen nöjda och missnöjda som kontaktar politiker respektive tjänsteman, 2016–2020 (procent, konfidensintervall)

Kommentar: Frågan lyder 'Det finns olika sätt att agera i samhälls- och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker' - 'Kontaktat en politiker', 'Kontaktat en tjänsteman'. Svarsalternativen är 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. I figuren redovisas andelen som svarat jakande på det första alternativet. Frågan om utvecklingen i Göteborg lyder 'Allmänt sett, tycker du att utvecklingen i Göteborg går åt rätt eller åt fel håll? Svarsalternativen är 'Åt rätt håll', 'Åt fel håll' samt 'Ingen uppfattning'. I figuren ingår inte de som inte har någon uppfattning om åt vilket håll utvecklingen tagit.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg, 2016–2020.

Som nämndes i inledningen är det bara på valdagen som allas röster väger lika. Perioden mellan valen är en tid då de mer resursstarka i större utsträckning aktiverar sig för att påverka politiken i den ena eller andra riktningen. Frågan är då om kontakterna blir mer intensiva under ett valår, eller om den allmänna mobiliseringen i samhället under ett år innebär att fler grupper försöker göra sina röster hörda. För att få en bild av vilken typ av personer som tar kontakt under ett valår och vilka som tar kontakt när det inte är valår tar vi hjälp av en regressionsanalys, där vi kan jämföra olika faktorer mot varandra. Modellen innehåller två komponenter – socioekonomiska bakgrundsfaktorer och politiska åsikter. Precis som tidigare använder vi kontakterna med tjänstemännen som en jämförelsepunkt.

I tabell 1, längst till vänster, undersöks hur göteborgares kontakter med politiker tar gestalt när det inte är valår. Det finns ett antal faktorer av betydelse. Göteborgare som tycker att utvecklingen går åt fel håll tar i något större utsträckning kontakt med en politiker (fyra procentenheters skillnad) än de som inte är lika pessimistiska angående utvecklingen. Likaså har ålder en viss betydelse när det inte är valår. Människor i den övre medelåldern, 50–64 år söker oftare kontakt med politiker än vad yngre personer gör (även här är skillnaden fyra procentenheter). Vi kan också se att de som anser att det går att påverka politiken i Göteborg är mer kontaktsökande när det inte är valår. 13 procent av dem som anser att det går att påverka politiken i Göteborg tar kontakt, medan åtta procent av dem som är mer tveksamma till det politiska systemets lyhörddhet tar kontakt med en poli-

tiker. Den största skillnaden hittar vi bland dem som är intresserade av politik. Endast tre procent av de som inte är intresserade av politik säger sig ha kontaktat en politiker, medan 20 procent av dem som är mycket intresserade av politik har hört av sig till en politiker.

Studerar vi sedan hur det ser ut under ett valår, kolumnen ett steg åt höger, visar det sig att den enda grupp som i högre utsträckning söker kontakt med politiker under ett valår är de politiskt intresserade. I övrigt går det inte att urskilja några grupper som ökar sitt engagemang.

Även för tagna kontakter med tjänstemän finns vissa skillnader beroende på om det är valår eller inte. Precis som med politiker är det de missnöjda som är mer aktiva när det inte är valår och skillnaden är i samma storleksordning, det vill säga fyra procentenheter. Men här finns också en könsskillnad. När det inte är valår tar kvinnor oftare kontakt med tjänstemän än vad män gör (två procentenheters skillnad). Göteborgare mellan 30 och 65 är mer flitiga med att kontakta tjänstemän än vad yngre göteborgare är. Den tendensen kvarstår och blir tydligare under valår. Oavsett om det är valår eller inte, så tar de välutbildade (de med universitetsutbildning) oftare kontakt med en tjänsteman. Den effekten stärks dessutom under ett valår från två till sex procentenheter. Göteborgare som anser att det går att påverka det politiska systemet är mer aktiva när det inte är valår än vad som är fallet med de som inte tror att systemet tar intryck. Men skillnaden försvinner under valår. Göteborgare som är politiskt intresserade tar i samma utsträckning kontakt med tjänstemän under ett valår som de gör andra år. Det är cirka 12 procent av dem som inte är intresserade av politik som har sökt upp en tjänsteman, vilket kan jämföras med att runt 26 procent bland de som är mycket intresserade av politik har tagit kontakt.

Om vi utifrån en resursmodell som bygger på att en person bor i ett välbärgat område, har högre inkomst än genomsnittet, är välutbildad samt politiskt intresserad är den beräknade sannolikheten att en sådan individ kontaktar en politiker när det inte är valår 20 procent och under ett valår är den 19 procent, det vill säga ingen skillnad. Motsvarande beräkning för kontakter med tjänstemän ger oss att sannolikheten är 28 procent att en resursstark individ hör av sig till en tjänsteman, oavsett om det är valår eller inte. Det betyder att de resursstarka har högre sannolikhet att kontakta en tjänsteman än vad det är att de kontaktar en politiker.

Tabell 2 Kontakter med politiker och tjänstemän när det är och inte är valår (ostandardiserade regressionskoefficienter, OLS)

	Kontaktat politiker		Kontaktat tjänsteman	
	Inte valår	Valår	Inte valår	Valår
Åt fel håll	0.04*** (0.01)	0.02 (0.02)	0.04*** (0.01)	0.01 (0.02)
Till höger ideologiskt	-0.00 (0.00)	0.00 (0.01)	-0.01 (0.00)	-0.01 (0.01)
Referens utgörs av 16-29 år				
30 – 49 år	0.02 (0.01)	-0.01 (0.02)	0.03* (0.01)	0.08** (0.03)
50 – 64 år	0.04*** (0.01)	-0.03 (0.02)	0.06*** (0.01)	0.12*** (0.03)
65 – 85 år	0.01 (0.01)	-0.03 (0.03)	0.01 (0.01)	0.04 (0.03)
Man	-0.00 (0.01)	0.01 (0.02)	-0.02** (0.01)	-0.01 (0.02)
Välutbildad	0.00 (0.01)	0.01 (0.02)	0.02* (0.01)	0.06** (0.02)
Referens utgörs av starkt soc.eko.område				
Medelstarkt soc.ekon.område	-0.01 (0.01)	0.00 (0.02)	0.00 (0.01)	-0.01 (0.03)
Medelsvagt soc.ekon.område	-0.00 (0.01)	-0.01 (0.02)	-0.01 (0.01)	-0.03 (0.03)
Svagt soc.ekon.område	0.01 (0.01)	0.03 (0.02)	0.01 (0.02)	-0.00 (0.03)
Referens utgörs av lägre inkomst och tomma kolumner bredvid som de andra referenskategorierna				
Medelinkomst	-0.01 (0.01)	0.00 (0.02)	-0.00 (0.01)	0.00 (0.03)
Högre inkomst	-0.01 (0.01)	-0.02 (0.02)	0.02 (0.01)	-0.02 (0.03)
Förtroende för politiker	-0.00 (0.01)	-0.01 (0.01)	-0.01 (0.01)	-0.01 (0.02)
Kan påverka systemet	0.05*** (0.01)	0.03 (0.02)	0.06*** (0.01)	0.05 (0.03)
Politiker är korrupta	-0.00 (0.00)	-0.01 (0.00)	-0.00 (0.00)	0.00 (0.01)
Politiskt intresserad	0.07*** (0.00)	0.08*** (0.01)	0.07*** (0.01)	0.07*** (0.01)
Antal	7076	1547	7068	1547
R ²	0.06	0.05	0.04	0.04

Kommentar: Frågan lyder 'Det finns olika sätt att agera i samhällsliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker'- 'Kontaktat en politiker', 'Kontaktat en tjänsteman'. Svartalternativen är 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. I tabellen har de som svarat jakande på det första alternativet 1 och de andra alternativen 0. I analysen räknas 2018 som valår.

Källa: SOM-undersökningen i Göteborg, 2016–2020.

Göteborgare är inte mer kontaktsökande än andra

I en välfungerande demokrati finns en livaktig relation mellan väljare och valda. Politiker och medborgare behöver informera varandra och diskutera samhällsproblem och dess olika lösningar. Vi har i det här kapitlet närmare studerat hur benägna göteborgarna är att ta kontakt med politikerna. Resultaten visar att ”att ta kontakt med politiker” inte är det vanligaste alternativet när det kommer till politisk påverkan. Mer vanligt är att göteborgare ägnar sig åt aktiviteter som är mindre tidskrävande, som att skriva under namninsamlingar och lämna kommentarer på sociala medier. Men det är också mer vanligt att ta kontakt med tjänstemän. Medborgarnas något försiktiga användning av politikerkontakter står i kontrast till politikernas egna bedömningar om kontakternas effektivitet. Antingen underskattar väljarna möjligheterna det innebär att få inflytande över politikerna, eller så överskattar politikerna hur mycket de låter sig påverkas av väljarna. Kanske ligger sanningen någonstans mittemellan.

Göteborgarnas kontakter med politikerna är emellertid inte villkorade efter deras ekonomiska status på det sätt som den amerikanska forskningen om representation kanske skulle kunna få oss att tro. Den välbärgade söker inte oftare kontakt än den sämre bemedlade. Däremot tar de politiskt intresserade oftare kontakt med politikerna för att påverka politiken och de som är politiskt intresserade är sällan representativa för det stora folkflertalet. Ofta är de välutbildade, ideologiskt till vänster, män och äldre (Bäck, Bäck, Gustafsson, 2015; Gidengil m fl, 2004). Det gör att politikerna med större sannolikhet får ta del av dessa gruppers politiska uppfattningar. Mer forskning skulle behövas för att ta reda på vad medborgarna säger till politikerna och vilka medborgare som säger vad. Vi vet ganska väl vad politikerna förmedlar ut till medborgarna. Kunskapsläget är sämre när det gäller vad medborgarna framför i den personliga korrespondensen till politikerna.

Referenser

- Andersen, Robert, Tilley, James & Heath, Anthony F. 2005. Political knowledge and enlightened preferences: Party choice through the electoral cycle. *British Journal of Political Science*, 285-302.
- Broockman, David E. & Ryan, Timothy. J. 2016. Preaching to the choir: Americans prefer communicating to copartisan elected officials. *American Journal of Political Science*, 60(4), 1093-1107.
- Butler, Daniel, M. 2014. *Representing the advantaged: How politicians reinforce inequality*. Cambridge University Press.
- Butler, Daniel M. & Dynes, Adam. M. 2016. How politicians discount the opinions of constituents with whom they disagree. *American Journal of Political Science*, 60(4), 975-989.

- Bäck, Emma, Bäck, Hanna & Gustafsson, Nils. 2015. *Ungas politiska deltagande. Nya former och aktivitet genom sociala medier?* Regeringskansliet, 2014 års Demokratiutredning.
- Crisp, Brian & Simoneau, William. 2018. Electoral Systems and Constituency Service. I Herron, Erik S., Pekkanen, Robert J. & Shugart, Martin S. (red) *Oxford Handbook of Electoral Systems*, Oxford, Oxford University Press.
- Gidengil, Elisabeth, Blais, André, Neviite, Neil & Nadeau, Richard. 2004. *Citizens*. Vancouver: UBC Press.
- Jacobson, Gary C. 2015. How do campaigns matter? *Annual Review of Political Science*, 18, 31-47.
- Kalla, Joshua L. & Broockman, David E. 2018. The minimal persuasive effects of campaign contact in general elections: Evidence from 49 field experiments. *American Political Science Review* 112(1): 148-166.
- Naurin, Elin & Öhberg, Patrik. 2013. Call me Maybe? Politicians Views of Citizen-initiated Contacts with Elected Representatives. A Survey and Experiment with Swedish Politicians. I Dahlberg, Stefan, Henrik Oscarsson & Lena Wängnerud (red) (2013), *Stepping Stones: Research on Political Representation, Voting Behavior, and Quality of Government*. Gothenburg Studies in Politics: 133.
- Oscarsson, Henrik & Strömbäck, Jesper. 2019. Political communication in the 2018 Swedish election campaign. *Statsvetenskaplig tidskrift* 121 (3):319–345.
- Strömbäck, Jesper & Johansson, Bengt. 2007. Electoral cycles and the mobilizing effects of elections: A longitudinal study of the Swedish case. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 17(1), 79-99.
- Verba, Sidney, Schlozman Lehman, Kay & Brady, Henry E. 1995. *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Öhberg, Patrik & Naurin, Elin. 2018. Uppstår kontakt? Riksdagsledamöternas inställning till medborgarkontakter. I David Karlsson (red) *Folkets främsta företrädare*. Göteborgs universitet.